

ARAŞTIRMA

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YAŞLI AYRIMCILIĞINA İLİŞKİN TUTUMLARI VE BU TUTUMLARIN BAZI DEĞİŞKENLERLE İLİŞKİSİ*

Şefika Dilek GÜVEN**

Gamze UCAKAN MUZ***

Nuriye EFE ERTÜRK***

Alınış Tarihi:12.10.2011

Kabul Tarihi:01.04.2012

ÖZET

Amaç: Bu çalışma Üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Örneklemi 300 öğrenci oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında anket formu, Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Değerlendirmede, Mann Whitney U , Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmanın sonucunda üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına yönelik olumlu tutuma sahip oldukları ve cinsiyet, öğrenim gördüğü fakülte, sınıf düzeyi, yaşlıyla yaşama süresi ile yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Sonuç: Öğrencilerin eğitimlerinin başlangıcından itibaren yaşlılık ve yaşlı ayrımcılığı ile ilgili eğitim ve danışmanlık programlarının oluşturulması önerildi.

Anahtar Kelimeler: Yaşlanma; yaşlı bireyler; yaşlı ayrımcılığı.

ABSTRACT

The Attitudes of University Students Towards Elderly Discrimination and The Relation of These Attitudes with Some Variables

Objective: This study was conducted with the purpose of determining the attitudes of university students towards elderly discrimination.

Method: The study was conducted with 300 students. Questionnaire form and 'Ageism Attitude Scale' information form were used as data collection instruments. Mann Whitney U and Kruskal Wallis analysis were used to evaluate the data.

Results: As a result, it was found out that university students have positive attitudes towards elderly discrimination and significant difference was found between ageism attitude scale scores of students and their gender, academic programme and class ($p<0.005$).

Conclusion: It was suggested that the students should composed training and counseling programs related to elderly and ageism from the beginning of students' education.

Key Words

Keywords: Elderly; older adults; elderly discrimination.

GİRİŞ

Sağlık alanındaki bilimsel ve teknolojik gelişmeler, erken tanı ve tedavi yöntemlerinin uygulanması, sağlığı koruyucu ve geliştirici önlemlerin artması, sağlıklı yaşam tarzının desteklenmesi ve benimsenmesi gibi faktörlerin etkisiyle dünya nüfusu içinde, yaşlı nüfus oranı artmaktadır (Özdemir, Akdemir ve Akyar 2005). Türkiye'de ise 65 yaş ve üzeri nüfus oranı %7.2 olup gelişmiş ülkelerden düşük olmakla birlikte, bu oran giderek artmaktadır (T.C. Sağlık Bakanlığı sağlık istatistikleri yılı 2010).

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki yaşlı nüfusun bu hızlı artışı dünya ülkelerinde, aile ve toplum içinde önemli sorunlara yol açacaktır. Bu sorunların sağlık bakım hizmetlerinden faydalanma, sağlık harcamalarının karşılanması, sosyal güvenlik kurumlarının örgütlenmesi ve finansmanı, yeterli hizmet ve iş olanaklarında ortaya çıkması beklenmektedir. Bunun yanında yaşlıların aile ve yakın çevre tarafından sağlanan sosyal destek, yaşlanma sürecine uyum, yeterli gelir elde etme,

*12. Ulusal İç Hastalıkları Kongresinde Sözel Bildiri olarak sunulmuş ve sözel bildiri ikincilik ödülünü almıştır (6-10 Ekim, 2010, Antalya).

** Nevşehir Üniversitesi SYO, İç Hast. Hemş. ABD (Yrd. Doç. Dr.)

*** Nevşehir Üniversitesi SYO, İç Hast. Hemş. ABD (Arş. Gör.) e-mail: gmzckn@hotmail.com

emeklilik ve barınma gibi alanlarda da sorunlar yaşayabileceği belirtilmektedir (Akgün 2004, Esen 1992, WHO 1993). Yaşlı bireylerin tüm bu sorunlarla karşılaşmasının toplumsal ve sosyal bir sonucu olarak yaşlı ayrımcılığı ortaya çıkmaktadır.

Yaşlı ayrımcılığı terimini ilk defa 1969 yılında Amerika Ulusal Yaşlılık Enstitüsü başkanı Robert Butler, yaşlı insanlara yönelik önyargı ve ayrımcılığı tanımlamak amacıyla kullanmıştır. “Yaşlı hastadır, cinsiyetsizdir, çirkindir, güçsüzdür ve zihinsel olarak yetersizdir” türünden ön yargılar ve tutumlarla birçok alanda karşılaşmaktadır. Bunlar sağlık bakım kurumlarında, işyerlerinde, sosyal yaşantıda sıklıkla görülmektedir. Örneğin doğum günü kartlarında yaşın ilerlemesi kötülenmekte, TV programlarındaki yaşlı reklamları pozitif imajdan yoksun olmakta, geniş bir şekilde yaşlılık hakkında küçük düşürücü kelimeler kullanılmaktadır. İşyerlerinde yaşlı birey genç çalışanlara kıyasla esnek ve yeterli görülmediği için yaşlı hiç çalıştırılmamakta ya da genç ve düşük ücret ödenen bireyle değiştirilmektedir. Sağlık hizmeti sunanlar yaşlıların kronik sorunları ile uğraşmak yerine, genç hastaların akut sağlık sorunlarına odaklaşmayı tercih edebilmektedirler. Günümüz toplumunda birçok çalışma yaşlı ayrımcılığının oldukça yaygın olduğunu göstermesine rağmen bunun saptanması oldukça zordur ve bu konuda yapılan araştırmalar da oldukça sınırlıdır (Akdemir 2007).

Palmore (2004), Kanada ve Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) yaşlı ayrımcılığının algılanması ve yaşlıların ayrımcılığa uğrama sıklıklarını belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada yaşlı bireylerin sağlık hizmetlerinden yararlanma, iş bulma, terfi etme, ev bulma ve kredi alma gibi konularda ayrımcılığa maruz kaldıkları belirlenmiştir. Çalışmadan elde edilen diğer sonuçlara göre, yaşlılar yaşlarından dolayı toplumun kendilerini kulakları iyi duymayan, söylenenleri anlamakta güçlük çeken ve sürekli hasta olan bireyler olarak gördüklerini ifade ettikleri saptanmıştır.

Günümüzde yaşlı bireylere karşı ayrımcı davranışlar gösterenlerin çoğunluğunu gençler oluşturmaktadır. Üniversite öğrencilerinin yaşlı bireylere karşı olumsuz tutumlara sahip olduklarını gösteren çalışmalar bulunduğu gibi (Slevin O'Da 1991, Kite, Stockdale, Whitley, Johnson, and Whitley 2005.), öğrencilerin yaşlı bireylere karşı olumlu tutumlara sahip olduklarını gösteren çalışmalar da vardır

(Wilkinson, Gower and Sainsbury 2002, Fitzgerald, Wray, Halter, Williams and Supiano 2003, Kishimoto, Nagoshi, Williams, Masaki and Blanchette 2005, Lee, Reuben and Ferrell 2005, Hughes, Soiza, Chua, Hoyle, Macdonald, Primrose et al. 2008, Yılmaz ve Özkan 2010). Bu açıdan gençlerin yaşlılar ve yaşlanma süreci konusunda bilinçlendirilmesinde özellikle hemşirelere önemli görevler düşmektedir. Çünkü hemşireliğin rollerinden bir de eğitim ve danışmanlık hizmeti vermektir. Bu yüzden hemşireler yaşlı ayrımcılığını ortadan kaldırmakta kritik rol oynamaktadır. Tüm bunlardan hareketle bu araştırma; üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarını ve bu tutumlarını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla planlandı ve uygulandı.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Şekli: Araştırma, Üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarını ve bu tutumları etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla tanımlayıcı ve kesitsel olarak yapılmıştır.

Araştırmanın Evreni: Bu araştırmanın evrenini, Nevşehir Belediyesi sınırları içinde yer alan Nevşehir Üniversitesi yerleşkesinde bulunan fakülte ve yüksekokullarda lisans ve ön lisans öğrenimi gören 1862 kız, 1709 erkek olmak üzere toplam 3571 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmanın Örnekleme: Araştırmanın örnekleme, evren hacmi belli olduğunda kullanılan “Kitle Ortalaması Kestirimi İçin Örneklem Genişliği” formülünden yola çıkılarak hesaplanmıştır. Yapılan istatistiksel hesaplama göre; araştırmanın örnekleme minimum 181 öğrencinin alınması gerekmektedir. Araştırmanın istatistiksel analiz aşamasında kolaylık sağlayarak daha nitelikli sonuçlar elde edebilmek için araştırmaya 300 öğrenci alınmasına karar verilmiştir. Araştırmanın örnekleme oluşturacak fakülte ve yüksekokullara karar verebilmek için “Basit Rastgele Örneklem Yöntemi” kullanılmıştır (Sümbüloğlu ve Sümbüloğlu 2010). Bu örneklem yöntemi göre, tüm fakülte ve yüksekokulların isimlerine numara verilerek sıralanmış ve basit rastgele sayılar tablosu kullanılarak örneklem alınacak fakülte ve yüksekokullara karar verilmiştir.

Veri Toplama Araçları: Veri toplama aracı olarak anket formu ve Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği (YATÖ) kullanılmıştır. Anket formunda, öğrencilerin ve ebeveynlerinin sosyo-

demografik özellikleri ve öğrencilerin yaşlı/yaşlılar ile yaşamaya ilişkin düşüncelerine yönelik sorular bulunmaktadır.

Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği (YATÖ): Vefikuluçay tarafından geliştirilmiş, geçerlik ve güvenilirliği yapılmış 23 maddeden oluşan, “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” seçenekleri olan 5’li likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı 0.80 bulunmuştur. Ölçekte olumlu ve olumsuz tutum ifadeleri vardır. Olumlu tutum ifadeleri; 5=Tamamen katılıyorum, 4=Katılıyorum, 3=Kararsızım, 2=Katılmıyorum, 1=Kesinlikle katılmıyorum şeklinde puanlanmaktadır. Yaşlı ayrımcılığına ilişkin olumsuz tutum ifadeleri ise; yukarıda belirtilen puanlamanın tam tersi olarak puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek maksimum puan “115”, minimum puan ise “23”dür. Ölçekten alınan puan arttıkça yaşlı ayrımcılığına ilişkin olumlu tutum da artmaktadır. Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği üç boyuttan oluşmaktadır. Bunlar;

1. Yaşlı Yaşamını Sınırlama: Toplumun yaşlı bireyin sosyal yaşamını sınırlamaya ilişkin inanç ve algılarıdır. Bu boyuttan alınabilecek maksimum puan “45”, minimum puan ise “9”dur.

2. Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık: Toplumun yaşlı bireye yönelik olumlu inanç ve algılarıdır. Bu boyuttan alınabilecek maksimum puan “40”, minimum puan ise “8”dir.

3. Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık: Toplumun yaşlı bireye yönelik olumsuz inanç ve algılarıdır. Bu boyuttan alınabilecek maksimum puan “30”, minimum puan ise “6”dir. (Yılmaz Vefikuluçay 2011).

Anket Formunun Ön Uygulaması: Hazırlanan veri toplama formunun işlerliğini saptamak amacıyla örneklemin dışında kalan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 30 öğrenciye ön uygulama yapılmıştır. Ön uygulamadan elde edilen sonuçlara göre, formda gerekli düzenlemeler yapılarak anket formuna son şekli verilmiştir.

Veri Toplama Araçlarının Uygulanması: Verileri toplama araçları anket formu 01.02.2010-28.03.2010 tarihleri arasında uygulanmıştır. Anketler öğrencilere araştırmacılar tarafından dağıtılmış ve bittikten sonra araştırmacılar tarafından toplanmıştır.

Araştırmanın Etik Boyutu: Araştırma öncesinde kurumdan yazılı ve araştırmanın amacı anlatıldıktan sonra öğrencilerden sözlü onam alınmıştır.

Verilerin Analizi: Verilerin istatistiksel olarak değerlendirilmesinde SPSS 15.0 paket programında tanımlayıcı istatistikler, Kruskal Wallis Varyans Analizi ve Mann-Whitney U testleri kullanılmıştır. Grup puanlamaları normal dağılım göstermediğinden dolayı minimum-maksimum puanları yerine %75 percentile değerleri üzerinden değerlendirilmiş, grupların %75 percentile değeri eşit olduğunda ise puanlar %25 percentile değeri üzerinden değerlendirilmiştir. İstatistiksel olarak farkın önemliliği $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılığı: Araştırmanın sadece bir üniversite yerleşkesindeki öğrencilerinin görüşlerini içermesi, dolayısıyla toplumun diğer kesimlerinin görüşlerinin yansıtılamaması bu araştırmadaki en önemli sınırlılık olarak değerlendirilebilir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Çalışma kapsamına alınan bireylerin %50.3’ü erkek, %32.0’ı 21-22 yaş grubu olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin %58’inin birinci sınıfta öğrenim gördüğü, %60’ının normal lise mezunu olduğu ve %89.7’sinin çekirdek aileye sahip olduğu belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerinin Dağılımı (s:300)

Sosyo- Demografik Değişkenler	S	%
Cinsiyet		
Kadın	149	49.7
Erkek	151	50.3
Yaş		
18 yaş ve altı	19	6.0
19-20 yaş	145	48.0
21-22 yaş	95	32.0
23 yaş ve üzeri	41	14.0
Öğrenim Gördüğü Sınıf		
Birinci Sınıf	170	58.0
İkinci Sınıf	89	29.0
Üçüncü Sınıf	29	9.0
Dördüncü Sınıf	12	4.0
Mezun Olduğu Lise		
Normal Lise	178	60.0
Anadolu-Süper-Fen Lisesi	73	25.0
Özel Lise/Meslek Lisesi	45	14.0
Meslek Lisesi		
Aile Tipi		
Çekirdek Aile	269	89.7
Geniş Aile	31	10.3
Toplam	300	100.0

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin YATÖ'den aldığı minimum puanın "35", maksimum puanın ise "95" olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada elde edilen sonuç, öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin olumlu tutuma sahip olduklarını göstermektedir (Tablo 2). Üniversite öğrencilerinin yaşlı bireylere karşı olumlu tutumlara sahip olduklarını gösteren pek çok çalışma bulunmaktadır. (Kishimoto, Nagoshi, Williams, Masaki and Blanchette 2005, McConatha, Hayta, Rieser-Danner, and Polat 2004, Ryan, Melby and Mitchell 2007, Schigelone and Ingersoll-Dayton 2004, Voogt, Mickus, Santiago and Herman 2008).

Tıp ve hemşirelik öğrencileri ile yapılan çalışmalarda da öğrencilerin yaşlılara yönelik olumlu tutuma sahip oldukları bulunmuştur (Wilkinson, Gower and Sainsbury 2002, Fitzgerald, Wray, Halter, Williams and Supiano 2003, McKinlay and Cowan 2003, Hughes, Soiza, Chua, Hoyle, Macdonald, Primpose et al. 2008). Bu sonucun Türk kültüründe yaşlıya saygı, yaşlının sözünü dinleme ve yaşlıya sahip çıkma gibi eylemlerin geleneksel ve değişmez bir beklenti olmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Tablo 2. Öğrencilerin YATÖ' den ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamaları

Ölçeğin Boyutları	Alt	N	Min-Max	X±SD
Yaşlının yaşamını sınırlama		30	13-35	21.09±4.01
Yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık		30	8-40	30.94±5.63
Yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık		30	8-30	19.51±3.59
YATÖ toplam puan		30	35-95	71.60±8.12

Çalışmamızda kız öğrencilerin yaşlı bireylere karşı olumlu tutuma sahip oldukları ve yaşlının yaşamını sınırlama alt boyutu ile gruplar arasında istatistiksel açıdan önemli bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$) (Tablo 3). Literatürde kız öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının erkek öğrencilerden daha olumlu olduğu vurgulanmaktadır (Mc Conatha and Huba 1999, McConatha, Schnell, Volkwein, Riley and Leach 2003). Fitzgerald, Wray, Halter, Williams ve Supiano (2003), Slevin O'Da (1991) araştırmalarında da kız öğrencilerin yaşlı bireylere karşı tutumlarının erkek öğrencilerden daha olumlu olduğu saptanmıştır. Bu sonuç kız öğrencilerin Türk toplumunun geleneksel aile yapısı içerisindeki kadının bakım verici rolünden etkilendiklerini gösterebilir.

Öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarını etkileyen faktörlerden birisi de mezun olduğu lisedir. Yılmaz ve Özkan (2010), normal lise mezunu olan öğrencilerin puan ortalamaları diğer okullardan daha düşük olduğu, YATÖ alt boyut toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır. Bu çalışmada ise normal lise mezunlarının yaşlının yaşamını sınırlama, yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık puanlarının süper/fen/özel lise ve kolej mezunlarından yüksek olduğu, gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 3). Bu sonucun yaşadıkları bölgenin yapısı, aile yapılarının özellikleri gibi faktörlerin etkili olduğu düşünülebilir.

Çalışma kapsamındaki öğrencilerin öğrenim gördüğü sınıf ile YATÖ'nin yaşlı yaşamını sınırlama alt grubu ile öğrenim gördükleri sınıf düzeyi arasında istatistiksel açıdan anlamlılık bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 3). Yılmaz ve Özkan (2010) makalesinde öğrenim gördüğü sınıf ile yaşlının yaşamını sınırlama alt grubu ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur.

Tablo 3. Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerine Göre YATÖ Alt Grup Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Yaşının yaşamını sınırlama <i>Ort(%25 p – %75 p)</i>	Yaşhya yönelik olumlu ayrımcılık <i>Ort(%25 p – %75 p)</i>	Yaşhya yönelik olumsuz ayrımcılık <i>Ort(%25 p – %75 p)</i>
Cinsiyet			
Kız	22.0(19.0-24.0)	32.0(28.0-35.0)	20.0(17.0-23.0)
Erkek	20.0(17.0-23.0)	31.0(28.0-34.0)	19.0(17.0-21.0)
	<i>z</i> :-3.63 p<0.001	<i>z</i> : -1.34 p>0.05	<i>z</i> :1.65 p>0.05
Öğrenim Gördüğü Lise			
Normal Lise	21.0 (18.0-23.0)	32.0 (28.0-35.0)	20.0 (18.0-22.0)
Anadolu/süper/fen /özel lise/kolej	20.0 (18.0-23.0)	32.0 (28.0-36.0)	18.0 (16.0-20.0)
Meslek lisesi	23.0 (19.0-25.0)	32.0 (24.0-35.0)	20.0 (18.0-24.0)
	KW:10.7 p<0.05	KW:0.53 p>0.05	KW:13.0 p<0.05
Sınıf			
Birinci sınıf	21.0(19.0-24.0)	32.0(28.0-34.0)	19.0(22.0-16.0)
İkinci sınıf	20.0(18.0-23.0)	32.0(28.0-36.0)	20.0(18.0-22.0)
Üçüncü sınıf	19.0(17.0-23.0)	33.0(30.0-36.0)	18.0(17.0-22.0)
Dördüncü sınıf	18.0(16.0-21.0)	31.5(30.0-34.0)	20.5(19.0-22.0)
	KW: 11.2 p<0.05	KW:4.30 p>0.05	KW:3.36 p>0.05

KW: Kruskal Wallis Varyans Analizi

z: Mann Whitney U Testi

Araştırmada aile kurduktan sonra ebeveyn ile yaşamayı isteyen öğrencilerin yaşlyya yönelik olumlu ayrımcılık puanlarının istemeyen öğrencilerden yüksek olduğu fakat gruplar arasında istatistiksel olarak önemli bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0.05$) (Tablo 4). Öğrencilerin ebeveyn ile yaşamayı isteme nedenleri arasında ebeveyn ile yaşamayı ebeveyne destek olmak için istediklerini ifade eden öğrencilerin yaşlyya yönelik olumsuz ayrımcılık puanlarının düşük olduğu ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$) (Tablo 4). Yılmaz ve Özkan (2010), Hemşirelik öğrencilerinin ebeveynleri ile birlikte yaşama nedeni olarak ebeveynleri ile yakından ilgilenmek için yaşamak isteyen öğrencilerin yaşlılara yönelik olumsuz ayrımcılık puan ortalamalarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç öğrencilerin yaşly ayrımcılığına ilişkin olumlu tutuma sahip olmaları; öğrencilerin ebeveynleri yaşlandığında onlara destek olma, onların ihtiyaçlarını ve bakım gereksinimlerini karşılama gibi sorumluluklarını yerine getireceklerinin göstergesi olabilir.

Öğrencilerin ebeveyn ile yaşamama nedenleri olarak özgür kalmak istediklerini ve ebeveynlerini yük olarak gördüklerini ifade eden öğrencilerin yaşlyya yönelik olumsuz ayrımcılık puanlarının diğer gruptan yüksek olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel açıdan önemli olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$) (Tablo 4).

Yılmaz ve Özkan (2010), Hemşirelik öğrencilerinin ebeveynleri ile birlikte yaşamama nedeni olarak ‘yalnız yaşamayı sevme’ olarak belirten öğrencilerin yaşlılara yönelik olumsuz ayrımcılık puan ortalamalarının düşük olduğu belirlenmiştir.

Bu araştırmada öğrencilerin yaşly ayrımcılığını ilişkin tutumlarını etkileyebileceği düşünülen faktörlerden sonuncusu öğrencilerin yaşly/yaşlılar ile birlikte aynı evde yaşama süresidir. 2 yıl altı grubun YATÖ'nin alt gruplarından yaşlynın yaşamını sınırlama alt grup puanı 5 yıl üzeri gruptan düşük olduğu saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 4). Üniversite öğrencilerinin yaşly bireylere karşı tutumlarının belirlendiği çalışmalar incelendiğinde, büyükanne ve büyükbabalarıyla iletişimi olan öğrencilerin yaşly bireylere karşı daha olumlu tutumlara sahip oldukları saptanmıştır (McConatha, Hayta, Rieser-Danner and Polat 2004, Voogt, Mickus, Santiago and Herman 2008). Bu sonuç yaşly bireyler ile aynı evi paylaşan öğrencilerin yaşly bireyler ile olumlu iletişim kurduklarını ve yaşly bireylerin yaşam deneyimlerini paylaştıklarını düşündürmektedir. Bunun yanında öğrencilerin ebeveynlerinin yaşly bireye karşı olumlu tutumlarını rol modeli almış olduklarının bir göstergesi olabilir. Yaşly ile birlikte yaşayan öğrencilerin yaşam döngüsünün bir parçası olan yaşlılık dönemini tanıyarak, yaşlılara yönelik olumlu tutum ve bakış açısı kazanmış olabilecekleri söylenebilir.

Tablo 4. Öğrencilerin Yaşlı\Yaşlılar ile Yaşama Durumlarının YATÖ Alt Boyutları Puanlarının Karşılaştırılması

Öğrencilerin Yaşlı/ Yaşlılar İle Yaşama Durumlarının Dağılımı	Yaşlının yaşamını sınırlama Ort(%25 p – %75 p)	Yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık Ort(%25 p – %75 p)	Yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık Ort(%25 p – %75 p)
Şimdiye kadar yaşlı/yaşlılar ile yaşama süresi			
2 yıl altı	19.0(18.0-22.0)	33.0(30.0-36.0)	20.0(17.0-22.0)
2-5 yıl	22.0(19.0-25.0)	32.0(28.0-36.0)	20.0(18.0-22.0)
5 yıl üstü	22.0(19.0-24.0)	31.0(28.0-34.0)	19.5(16.0-22.0)
	KW:6.75 p<0.05	KW:4.01 p>0.05	KW:0.59 p>0.05
Ebeyn ile yaşamayı isteme durumları			
İsteyen	21.0(18.0-23.0)	32.0(28.0-35.0)	20.0(17.0-22.0)
İstemeyen	20.5(19.0-24.0)	31.0(27.0-35.0)	19.0(17.0-22.0)
	U:-0.79 p>0.05	U:-1.79 p>0.05	U: -0.70 p>0.05
Aile kurduktan sonra ebeveyn ile yaşamayı ebeveyne destek olmak için istiyorum (S=230)*			
Evet	21.0(18.0-24.0)	31.0(29.0-36.0)	17.0(14.0-22.0)
Hayır	21.0(18.0-23.0)	32.0(28.0-35.0)	20.0(18.0-22.0)
	U:-1.35 p>0.05	U:-0.06 p>0.05	U:-2.18 p<0.05
Aile kurduktan sonra ebeveyne yaşamayı özgür kalmak için istemiyorum (N=70)*			
Evet	21.0(19.0-24.0)	31.0(26.0-32.0)	21.0(19.0-23.0)
Hayır	20.0(18.0-24.0)	31.0(27.0-35.0)	19.0(17.0-21.0)
	U:-0.64 p>0.05	U:-0.39 p>0.05	U:-2.68 p<0.05
Aile kurduktan sonra ebeveyn ile yaşamayı onları yük olarak gördüğüm için istemiyorum			
Evet	21.0(19.0-24.0)	31.0(26.0-32.0)	21.0(19.0-23.0)
Hayır	20.0(18.0-24.0)	31.0(27.0-35.0)	19.0(17.0-21.0)
	U:-0.64 p>0.05	U:-0.39 p>0.05	U:-2.68 p<0.05

*Birden fazla cevap verildiğinden dolayı her madde ayrı ayrı soru olarak değerlendirilmiştir.

KW: Kruskal Wallis Varyans Analizi

U: Mann Whitney U Testi

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin olumlu tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Yaşlı ayrımcılığını etkileyen faktörlerin cinsiyet, öğrenim gördüğü bölüm, sınıf düzeyi olduğu belirlenmiştir (p<0.05). Öğrencilerin aile kurduktan sonra ebeveyn ile yaşamayı isteme durumları arasında ebeveynlerine destek olmak için ve istememe nedenleri olarak da özgür kalma isteği, ebeveynleri yük olarak görmeleri olduğu belirlenmiştir (p<0.05). Bu sonuçlar

doğrultusunda öğrencilerin ve toplumun yaşlı ayrımcılığına ilişkin görüşlerini belirlemek ve bölgesel farklılıkları ortadan kaldırmak için farklı bölgelerdeki üniversitelerde çalışmaların planlanması, yaşlı ayrımcılığına etki eden olumsuz faktörlerin nedenlerini ortaya koyacak çalışmaların yapılması, Bu çalışmada, yaşlı ayrımcılığı puanları düşük olan fakültelerde yaşlı ayrımcılığına ilişkin eğitim ve danışma programlarının oluşturulması önerilebilir.

KAYNAKLAR

Akdemir N, Çınar Fİ, Görgülü Ü. Yaşlıların Algılanması Ve Yaşlı Ayrımcılığı. Turkish Journal of Geriatrics 2007;10(4):215-22.

Akgün S, Bakar C, Budakoğlu İ. Dünya’da ve Türkiye’de Yaşlı Nüfus Eğilimi, Sorunları ve İyileştirme Önerileri. Turkish Journal of Geriatrics 2004;7(2):105-10.

Esen A. Yaşlılıkta Görülen Sağlık Sorunları. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 1992;8(3):97-105.

Fitzgerald JT, Wray LA, Halter JB, Williams BC, Supiano MA. Relating Medical Students’ Knowledge, Attitudes And Experience To An Interest in Geriatric Medicine. Gerontologist 2003;43(6):849-55.

- Hughes NJ, Soiza RL, Chua M, Hoyle GE, Macdonald A, Primpose WR et al.** Medical Student Attitudes Toward Older People And Willingness To Consider A Career In Geriatric Medicine. *Journal of the American Geriatrics Society* 2008;56(2): 334-8.
- Kishimoto M, Nagoshi M, Williams S, Masaki KH, Blanchette PL.** Knowledge And Attitudes About Geriatrics of Medical Students, Internal Medicine Residents, And Geriatric Medicine Fellows. *Journal of the American Geriatrics Society* 2005;53(1):99-102.
- Kite ME, Stockdale GD, Whitley BE, Johnson BT, Whitley BE.** Attitudes Toward Younger and Older Adults: An Updated Meta-Analytic Review. *Journal of Social Issues* 2005;61(2):241-66.
- Lee M, Reuben DB, Ferrell B.** Multidimensional Attitudes of Medical Residents And Geriatrics Fellows Toward Older People. *Journal of the American Geriatrics Society* 2005;53(3):489-94.
- McConatha JT, Hayta V, Rieser-Danner L, McConatha D, Polat T.** Turkish and U.S. Attitudes Toward Aging. *Educational Gerontology* 2004;30(3):169-83.
- McConatha JT, Huba H.** Primary, Secondary, And Emotional Control Across Adulthood. *Current Psychology* 1999;18(2):164-70.
- McConatha JT, Schnell F, Volkwein K, Riley L, Leach E.** Attitudes Towards Aging: A Comparative Analysis of Young Adults From The United States And Germany. *International Journal of Aging and Human Development* 2003;51(3): 206-17.
- McKinlay A, Cowan S.** Student Nurses' attitudes Towards Working With Older Patients. *Journal of Advanced Nursing* 2003;43(3):298-309.
- Özdemir L, Akdemir N, Akyar İ.** Hemşireler İçin Geliştirilen Yaşlı Değerlendirme Formu ve Geriatrik Sorunlar. *Turkish Journal of Geriatrics* 2005;8(2):94-100.
- Palmore EB.** Research Note: Ageism in Canada and the United States. *Journal of Cross-Cultural Gerontology* 2004;19(1):41-6.
- Ryan A, Melby V, Mitchell L.** An Evaluation of The Effectiveness of An Educational and Experiential Intervention On Nursing Students' Attitudes Towards Older People. *International Journal of Older People Nursing* 2007;2(2):93-101.
- Schigelone AS, Ingersoll-Dayton B.** Some Of My Best Friends Are Old: A Qualitative Exploration of Medical Students' Interest in Geriatrics. *Educational Gerontology* 2004;30(8):643-61.
- Voogt BA, Mickus M, Santiago O, Herman SE.** Attitudes, Experiences, And Interest in Geriatrics of First-Year Allopathic and Osteopathic Medical Students. *Journal of the American Geriatrics Society* 2008;56(2):339-44.
- Slevin O'Da.** Ageing Attitudes Among Young Adults: Implications For A Caring Profession. *Journal of Advanced Nursing* 1991;16(10):1197-205.
- Sümbüloğlu V, Sümbüloğlu K.** Biyoistatistik.10. Baskı, Ankara: Hatipoğlu Yayınevi, 2002. p.249-251.
- T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2010, Ankara: Kalkan Matbaacılık; 2011. p.4.
- Wilkinson TJ, Gower S, Sainsbury R.** The Earlier, The Better: The Effect of Early Community Contact on The Attitudes of Medical Students to Older People. *Medical Education* 2002;36(6):540-2.
- World Health Organization.** Services to Prevent Disability in The Elderly (Rapor No:83). Copenhagen: WHO Regional Office for Europe. 1993
- Yılmaz E, Özkan S.** Hemşirelik Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi* 2010;3(2):35-53.
- Yılmaz Vefikuluçay D.** Development And Psychometric Evaluation of Ageism Attitude Scale Among The University Students. *Turkish Journal of Geriatrics* 2011;14(3):259-68.